Paul Csavdari

Firul roșu al Vechiului Testament

Chipul lui Dumnezeu și stăpânirea morală

Dacă prima povestire a creației (Geneza 1) este păstrată în puritatea ei teologică, separată de inserțiile mitologice din Geneza 2–3, atunci întreaga viziune asupra omului, istoriei și relației cu Dumnezeu se schimbă fundamental. Nu mai avem de-a face cu o ființă decăzută ce trebuie „răscumpărată" din vina originară, ci cu o ființă creată pentru o misiune precisă: să stăpânească moral asupra creației, după chipul lui Dumnezeu. Această viziune – radical diferită de teologia păcatului originar – traversează întreg Vechiul Testament ca o coloană vertebrală a revelației autentice.

1. „Chipul lui Dumnezeu" ca mandat de responsabilitate

În Geneza 1:26–28, omul este creat „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu" și i se încredințează o misiune explicită: să stăpânească peste toată creația. Această stăpânire nu este una de dominație animalică, ci una morală – o extensie a suveranității divine, transmisă unei ființe conștiente, capabile de discernământ și de acțiune echilibrată.

Chipul lui Dumnezeu nu este un element decorativ. El este garanția că omul poate duce la îndeplinire această misiune. Nu este vorba de o perfecțiune ontologică, ci de o capacitate reală de alegere și acțiune morală, într-un cadru în care toate sunt „foarte bune".

Ceea ce se observă imediat este că omul nu primește stăpânire asupra altor oameni. Stăpânirea este asupra viețuitoarelor, pământului, ecosistemului creat. Între oameni nu se introduce o ierarhie, ci se presupune colaborare între egali – toți purtători ai aceluiași chip și beneficiari ai aceleiași demnități.

2. Fără „cădere": responsabilitatea nu se suspendă

Dacă acceptăm această viziune, atunci întreaga teologie a „căderii" devine nu doar inutilă, ci dăunătoare. Nu există în Geneza 1 vreo mențiune despre o încercare, o ispită sau o condiționare. Nu există interdicții, nu există șerpi și nu există blesteme. Există doar misiune.

Prin urmare, omul nu cade dintr-o stare de perfecțiune, ci trăiește direct în cadrul unui mandat moral, a cărui îndeplinire este evaluată în mod real. Nu mai este nevoie de un „plan de salvare”, ci de discernământ și responsabilitate. Răul nu este o consecință ontologică, ci o alegere etică.

Această paradigmă transformă fundamental modul în care interpretăm istoria umană: nu mai suntem „căzuți”, ci examinați. Nu mai suntem înapoia unei porți închise, ci în fața unui mandat deschis.

3. Tema „stăpânirii” în tot Vechiul Testament

Această idee – că omul este chemat să stăpânească moral în numele lui Dumnezeu – se dezvoltă tematic prin toată narațiunea biblică.

Avraam

Este chemat să plece dintr-o țară și să devină o binecuvântare pentru toate neamurile. Nu i se dă o religie, ci o misiune: să umble înaintea lui Dumnezeu și să fie integru. Dumnezeu îl binecuvântează cu „pământ” – adică îi încredințează o stăpânire care implică justiție, ospitalitate, judecată dreaptă (Geneza 18:19).

Iosif

Ajunge să stăpânească peste Egipt, dar o face ca slujitor moral. El nu acționează în numele unui zeu, ci în numele unui Dumnezeu nevăzut, dar viu – care dă înțelepciune, integritate și viziune. După ce ajunge în poziție de putere, nu se răzbunăpe frații care l-au vândut. Le spune: „Sunteți iertați... Dumnezeu a avut un plan bun”(Geneza 50:20). Iosif refuză să domine, deși ar fi putut. Alege reconcilierea.

Moise

Este chemat să confrunte un Faraon care își exercită stăpânirea în mod abuziv. Moise este purtătorul unei autorități morale superioare – și tocmai de aceea poate vorbi cu demnitate în fața celei mai mari puteri din lume. Legea pe care o primește nu este o religie abstractă, ci un cod de responsabilitate care trebuie aplicat într-o comunitate.

Ruth și Boaz

Boaz o tratează pe Ruth, o femeie străină și vulnerabilă, cu respect egal, nu cu superioritate. Îi oferă hrană, dreptul de răscumpărare și statut, fără constrângere. Relația e construită pe demnitate reciprocă, nu pe stăpânire.

David în fața lui Saul

Deși avea ocazia să-l omoare, nu o face. Spune: „Nu voi ridica mâna asupra unsului Domnului”. Nu profită de avantajul moral sau militar pentru a „prelua controlul”.

Profeții

Nu cer întoarcerea la inocență, ci restaurarea dreptății. Nu spun: „Ați căzut, sunteți păcătoși din fire”, ci: „Ați încălcat mandatul care vi s-a dat – faceți dreptate, opriți asuprirea, apărați pe cel slab”.

Aici este cheia: niciun profet nu invocă o „natură căzută” ca justificare. Niciunul nu spune că poporul nu se poate schimba fără o intervenție mistică. Toți presupun că omul are capacitatea morală de a acționa. Adică este în continuare purtător al chipului lui Dumnezeu.

4. Confruntarea între două teologii

Pe acest fundal, teologia căderii din Geneza 2–3 devine evident străină. Ea introduce o ruptură care nu există în restul VT. Dacă ar fi fost autentică, ne-am fi așteptat ca toate apelurile profetice să invoce această ruptură originară. Dar nu o fac.

Teologia originară – cea din Geneza 1 – rămâne dominantă: omul este chemat să acționeze moral pentru că are capacitatea s-o facă. Ceea ce înseamnă că „chipul” nu a fost pierdut și nici deteriorat. El este activ în fiecare act de justiție, curaj, integritate sau milă.

Așadar, cele două teologii nu pot fi împăcate. Una spune că omul este condamnat și neputincios fără intervenție divină. Cealaltă spune că omul este responsabil și evaluat pentru ceea ce face cu libertatea sa.

5. O nouă citire a istoriei sacre

Această paradigmă ne permite să recitim întreaga istorie biblică fără filtrul mitologic adus de filosofia greacă prin LXX.

- Nu există „cădere”, ci abandonare a responsabilității.
- Nu există „răscumpărare mistică”, ci restaurare prin adevăr și justiție.
- Nu există „mântuire” ca trecere dintr-o stare coruptă într-una sfântă, ci judecată morală reală, pe baza a ceea ce face omul cu mandatul său.

Dumnezeu dă stăpânire și o retrage. Dă „pământ” și îl ia înapoi. Înalță pe unii și coboară pe alții. Nu pentru că unii au o „natură” diferită, ci pentru că unii stăpânesc cu dreptate, iar alții cu cruzime.

Acesta este mesajul: chipul lui Dumnezeu nu este o podoabă teologică, ci o funcție morală. El nu dispare, dar poate fi trădat. El nu se înlocuiește prin ritual, ci se dovedește prin fapte.

6. Isus și restaurarea stăpânirii morale

În această viziune, Isus nu vine să „vindece" natura umană, ci să întrupeze stăpânirea morală perfectă. El este omul în care chipul lui Dumnezeu se manifestă fără corupție. De aceea, nu este o ființă mistică, ci un exemplu al ceea ce înseamnă să stăpânești cu adevăr și milă.

Isus nu cere supunere necondiționată, ci urmare conștientă: „Vino după Mine". Nu cere ritualuri, ci convertire morală: „Milă voiesc, nu jertfă." El nu propovăduiește neputința, ci curajul. Nu spune „nu poți fără har", ci „fiți desăvârșiți, cum Tatăl vostru e desăvârșit."

Aici se închide cercul început în Geneza 1. Isus nu vine să repare ce a stricat Adam, ci să reamintească ce a primit omul de la început: demnitatea, libertatea și chemarea de a face binele în numele lui Dumnezeu.

Concluzie

Firul roșu al Vechiului Testament nu este păcatul, ci responsabilitatea morală. Nu căderea definește istoria biblică, ci modul în care omul gestionează misiunea sa de stăpân. „Chipul lui Dumnezeu" nu este un simbol mistic, ci o misiune practică.

A înțelege Biblia fără Geneza 2–3 înseamnă a o înțelege fără balastul mitologic adus de filosofie. Înseamnă a redescoperi omul în adevărata sa lumină: ființă creată cu responsabilitate, chemată să acționeze moral, și evaluată nu după dogme, ci după ce face cu stăpânirea încredințată.

Aceasta este moștenirea autentică a revelației – iar orice restaurare a adevărului trebuie să pornească de aici.